

Tradycje bożonarodzeniowe w Polsce i na świecie

Każdy z nas niezależnie od wieku i miejsca zamieszkania uwielbia Święta Bożego Narodzenia, a także związaną z nimi atmosferę oraz liczne przygotowania. Jednak co kraj, to obyczaj w związku z czym każdy zakątek na ziemi posiada swoje wyjątkowe tradycje związane z upamiętnieniem *maleńkiego cudu*, jakim było przyjście na świat naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa.

W Polsce to czas szczególny. Chyba nigdzie na świecie nie obchodzi się go w ten sposób. Boże Narodzenie w naszym rodzimym kraju to czas niezwykły – wypełniony tradycjami przekazywanymi z pokolenia na pokolenie, wspólnymi przygotowaniami do Wigilii, bliskością i ciepłem. Bez jakich tradycji bożonarodzeniowych nie wyobrażamy sobie Świąt?

- **Biały obrus i sianko:** obrus wigilijny jest zawsze biały (symbol czystości), a pod nim umieszcza się sianko – na znak narodzin Jezusa w stajence.
- **12 potraw wigilijnych:** liczba ta symbolizuje liczbę Apostołów. Wedle tradycji świątecznej na stole powinny znaleźć się dary ziemi – z pola, lasu, sadu i wody.
- **Pierwsza gwiazdka:** sygnałem do rozpoczęcia wieczerzy jest pierwsza gwiazdka na niebie, która ma być symbolem gwiazdy betlejemskiej wskazującej trzem mędrcom miejsce narodzin Chrystusa.
- **Post:** Wigilia jest dniem postnym – tradycyjnie powinno się tego dnia zjeść jedynie lekkie śniadanie, a kolejnym posiłkiem powinna być już wieczerza w całości złożona z dań jarskich.
- **Pasterka:** w Wigilię o północy w kościołach rozpoczyna się uroczyste nabożeństwo – Pasterka, na którą tłumnie przybywają całe rodziny.
- **Dodatkowy talerz:** na polskich stołach zawsze znajduje się dodatkowe nakrycie dla niespodziewanego gościa, który, jeśli nawiedzi dom, zostanie zaproszony do stołu.
- **Oplatek:** zanim zasiądziemy do wieczerzy, łamiemy się z domownikami oplatkiem i składamy sobie życzenia.
- **Choinka:** Boże Narodzenie bez choinki? Nie ma takiej opcji! W Polsce tradycyjnie ubiera się ją w Wigilię, choć sporo osób robi to dużo wcześniej, aby wprowadzić świąteczny nastrój do domu. Drzewko gości w naszych domach aż do święta Trzech Króli.

Świąteczne motywy w Polsce i Stanach Zjednoczonych są bardzo zbliżone. Oba kraje łączy także zakupowy szal. Chociaż co roku wielu Amerykanów w okresie Bożego Narodzenia wybiera zagraniczne wakacje, większość rodzin świętuje w tradycyjny sposób. Przedświąteczny szal w Stanach Zjednoczonych zaczyna się tuż po Święcie Dziękczynienia, które co roku odbywa się w czwartą czwartek listopada. Wielu Amerykanów już nazajutrz udaje się po bożonarodzeniową choinkę. Drzewko pozostaje przystrojone do 26 grudnia, kiedy to najczęściej znika z domu. Prawdziwym wyróżnikiem Amerykanów są bożonarodzeniowe dekoracje domów. Wewnątrz oprócz choinki królują inne charakterystyczne dla Bożego Narodzenia dekoracje – stroiki, lampki, czerwone skarpety i kokardki, atrapy prezentów i bombki. W ten sposób Amerykanie przystrajają też swoje kominki. Efektowny stroik znajduje się także na drzwiach. Największe wrażenie robią jednak dekoracje zewnętrzne. Dach, fasadę budynku, werandę i drzewa znajdujące się w ogrodzie zdobią niezliczone ilości lampek, które prezentują się naprawdę efektownie po zmroku. Spacer po dzielnicy w okresie świątecznym może być dla przybysza z Europy wspaniałym przeżyciem.

Większość amerykańskich rodzin nie przykłada natomiast szczególnej uwagi do Wigilii. Niektórzy mieszkańcy USA przygotowują po prostu rodzinną kolację, inni spotykają się w gronie przyjaciół w restauracji. Wieczór bywa czasem wspólnego kolędowania, które nierzadko odbywa się w kościele, jednak tradycja nie ma nic wspólnego z polską pasterką. Dzieci w odróżnieniu od swoich rówieśników z polski muszą poczekać na prezenty do 25 grudnia. Wówczas mogą je znaleźć pod choinką, choć nierzadko czekają one na otwarcie już od kilku dni. W nocy z 24 na 25 grudnia niektóre amerykańskie rodziny zostawiają Świętemu Mikołajowi mleko i ciasteczka. Słodkie wypieki odgrywają zresztą w amerykańskiej świątecznej tradycji szczególną rolę. Mimo postępującej cyfryzacji Amerykanie chętnie wysyłają sobie nawzajem kartki z życzeniami. Często dołączają do nich zdjęcia całej rodziny, choć niekoniecznie muszą mieć one związek z Bożym Narodzeniem. Chodzi o to, by złożyć życzenia bliskim, a jednocześnie podsumować nadchodzący rok. Podobnie jak Polacy, Amerykanie spędzają Boże Narodzenie w gronie rodzinnym, nierzadko przemierzając w tym celu wiele kilometrów. Kiedy rodzina spotyka się przy stole, zazwyczaj można na nim znaleźć faszerowanego indyka i pieczoną, podawaną na ciepło (odwrotnie niż w Polsce) szynkę. Popularnym dodatkiem jest puree ziemniaczane, a także dania serwowane z sezonowych warzyw. Desery mają z kolei najczęściej charakter owocowy. Trzeba jednak pamiętać, że w amerykańskiej kuchni, również tej świątecznej występują silne regionalizmy. Po świątecznym obiedzie bądź kolacji Amerykanie często wracają do swoich domów. 26 grudnia to dzień pracy, więc mieszkańcy USA mogą pozazdrościć Polakom dodatkowego dnia świętowania.

W Polsce największą uwagę skupiamy wokół przygotowań do Wigilii. W Anglii zaś 24 grudnia jest zwykłym dniem pracującym. Anglicy świętowanie rozpoczynają 25 grudnia od wspólnego, uroczystego obiadu w rodzinnym gronie. Często organizują go w eleganckiej restauracji. Tradycyjnym posiłkiem jest na Wyspach pieczony indyk, któremu towarzyszy słodki pudding i babeczki z masą bakaliową. Anglicy nie dzielą się opłatkiem, za to wciąż chętnie wysyłają kartki bożonarodzeniowe z życzeniami. Warto pamiętać, że zwyczaj ten narodził się właśnie w Anglii – pierwsza kartka świąteczna została zaprojektowana już w 1846 roku i szybko zdobyła popularność na całym świecie. Anglicy uwielbiają obdarowywać swoich bliskich. Prezenty świąteczne zostawiają sobie w specjalnie przygotowanych i udekorowanych skarpetach, a to, co się do nich nie zmieści – trafia pod choinkę. Prezenty otwiera się wspólnie – przy tradycyjnej angielskiej herbacie i gorąco dyskutuje się na temat otrzymanych darów. Taki obrządek potrafi trwać nawet kilka godzin! Kolejną typowo angielską tradycją świąteczną są wigilie firmowe – imprezy, na których bywamy dziś wszyscy, przywędrowały do nas właśnie z Wysp.

W Niemczech jedną z najważniejszych tradycyjnie bożonarodzeniowych jest ubieranie choinki. Z resztą, to właśnie tutaj zapoczątkowano zwyczaj, na punkcie którego oszaleli chrześcijanie na całym świecie. Choinkę, w przeciwieństwie do polskiej tradycji ubiera się w Niemczech już na kilka tygodni przed Wigilią. Chętnie wieszają na niej własnoręcznie przygotowywane ozdoby i ciasteczka imbirowe. Pod bożonarodzeniowym drzewkiem obowiązkowo ustawia się szopkę. Niemcy Wigilię zaczynają od uroczystej mszy, a dopiero później zasiadają do wieczerzy. Nie ma tutaj tradycji łamania się opłatkiem, lecz biesiadnicy chętnie dzielą się życzeniami. Tradycyjne potrawy? W Wigilię na stołach pojawia się charakterystyczna sałatka ziemniaczana, a w Boże Narodzenie króluje gęś, kaczka, dziczyzna. Ogromną popularnością cieszy się tu kolędowanie. Prezenty kładzie się nie tak jak u nas pod choinką, ale na stole. Niemcy chętnie organizują i uczestniczą w jarmarkach bożonarodzeniowych, na których można kupić podarunki, wypić grzane wino, czy spróbować tradycyjnych pierniczków.

Podczas Świąt jedzenie jest jedną z ważniejszych tradycji. W Japonii powiązane jest z trzema literami: KFC. Ludzie pędzą do amerykańskiego fast-foodu, by... uwaga, uwaga! “Kurisumasu ni wa kentakkii!” alias “Kentucky For Christmas!”. Tradycja jedzenia (smażonego!) świątecznego kurczaka ma swoje początki w kampanii reklamowej z 1974 r., kiedy to KFC zanotowało największą sprzedaż w Wigilię Bożego Narodzenia.

Z kolei Włosi bardzo hucznie obchodzą Boże Narodzenie, a świętować zaczynają już w pierwszą niedzielę adwentu. Niektórzy ubierają choinkę, lecz bardziej popularne jest tutaj

budowanie szopki bożonarodzeniowej. W Wigilię na Placu Świętego Piotra uroczyste odsłania się taką specjalnie stawianą – co ciekawe zwyczaj ten zapoczątkował Jan Paweł II.

Natomiast Norwedzy świętowanie zaczynają już 13 grudnia w dzień św. Łucji. Ważną tradycją świąteczną jest wspólna wieczerza wigilijna, na której serwowane są ryby, żeberka, owsianka. Owsiankę dzieci zostawiają także przed domem, by poczęstować nią gнома, który opiekuje się domem.

Możecie Państwo wierzyć lub nie, istnieje coś takiego jak świąteczny pająk. Na Ukrainie, choinki są dekorowane pajęczyną. Te niesamowite dekoracje tylko wyglądają jak pajęczyna i mają symbolizować szczęście. Zwyczaj wywodzi się od historii o biednej kobiecie, której nie było stać na choinkowe dekoracje. Następnego dnia, kiedy się obudziła zobaczyła drzewko pokryte pajęczyną, która skrzyła się w świetle słonecznym (inne kraje, jak Polska czy Niemcy odbierają za dobry znak znalezienie pajęczyny w choince). Pudding – o wszystkich smakach i konsystencji to tutaj popularny świąteczny przysmak. Nie tylko rozgrzewa serca, ale i także przepowiada przyszłość. Najstarszy członek rodziny bierze pełną łyżkę puddingu i rzuca na sufit. Im więcej masy się przyklei, tym więcej przyniesie szczęścia.

W Szwecji ważną świąteczną tradycją jest “Kaczor Donald Special”. Godzinne TV show, które jest transmitowane w Wigilię Bożego Narodzenia o 15:00. Wszystkie przygotowania świąteczne uwzględniają show, tak by wszyscy mogli je obejrzeć.

Nagroda za Najciekawszy Środek Świątecznego Transportu wędruje do stolicy Wenezueli – Caracas. Tam ludzie nie idą na Pasterkę, a jadą na rolkach. Część miasta jest z tego powodu zamknięta, tak aby każdy bezpiecznie dojechał do kościoła.

Niezależnie od położenia geograficznego, w którym się znajdujemy, każdy z nas czerpie ogromną radość płynącą z celebrowania tych niesamowitych świąt wśród najbliższych nam osób. Zatem nieważne gdzie, ale jak i z kim...

Magicznych Świąt Bożego Narodzenia!

Marta Kalisz

Źródło:

www.ef.pl

www.viva.pl

www.lincoln.edu.pl